

تقویت مهارت های ویژه یادگیری ۱

تقویت توجه، تمرکز و مهارت های دیداری

www.ketab.ir

سرشناسه : زارع، مرضیه، ۱۳۶۶ -
عنوان و نام پدیدآور : تقویت مهارت‌های ویژه یادگیری ۱ : تقویت توجه، تمرکز و مهارت‌های دیداری/نویسنده مرضیه زارع.
مشخصات نشر : تهران: توانگران، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری : ۱۶۰ ص.
شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۹۸۲۹۴-۲-۲
وضعیت فهرست نویسی : فیا
موضوع : یادگیری
Learning : موضوع
موضوع : حافظه -- تقویت
Mnemonics : موضوع
موضوع : ذهن
Attention : موضوع
رده بندی کتبه : ۱۳۹۶ ت ۷۲ ز ۱۰۶۰ LB
رده بندی دیویی : ۳۷۰۰۳۳
شماره کتابشناسی ملی : ۴۹۲۰۰۳۱

تقویت مهارت های یادگیری ۱ (تقویت توجه، تمرکز و مهارت های دیداری)
نویسنده: مرضیه زارع (کارشناس ارشد روانشناسی که دکان استثنایی)
صفحه آرای و گرافیک: محمد مهدوی
ناشر: توانگران

چاپ اول: پاییز ۱۳۹۶
شمارگان: ۲۰۰ جلد
شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۹۸۲۹۴-۲-۲
بها: ۳۰۰۰۰۰ ریال
کلیه حقوق چاپ و نشر این اثر برای نویسنده محفوظ است.

فهرست مطالب

- پیش گفتار / صفحه ۱۱
- سخنی با مخاطبین / صفحه ۱۳
- فصل اول: تمرینات تقویت تمرکز و مهارت های ادراک دیداری / صفحه ۱۷
 - بخش ۱- تمرینات ویژه پیش از دبستان و دبستان / صفحه ۲۱
 - بخش ۲- تمرینات ویژه دبستان / صفحه ۹۵
- فصل دوم: تمرینات تقویت حافظه / صفحه ۱۱۹
- فصل سوم: تمرینات تقویت درک مطلب / صفحه ۱۲۳
- منابع / صفحه ۱۷۲

یادگیری یکی از مهم‌ترین جنبه‌های رفتاری در انسان و موجودات تکامل یافته می‌باشد که پایه و اساس بسیاری از مهارت‌ها است.

تمامی افراد یک جامعه و به ویژه کودکان در سنین مختلف و دوره‌های تحصیلی از قدرت یادگیری برابر برخوردار نمی‌باشند. گاهی بعضی از کودکان نیاز به آموزش متفاوت و تمرینات بیشتری برای رسیدن به یادگیری مطلوب دارند.

با توجه به این که سریع‌ترین و مهم‌ترین دوره رشد ابعاد شخصیتی انسان دوره‌ی کودکی او است و دین و آیین ما نیز بر این نکته تأکید دارد، بنابراین اگر آموزش‌ها و محرک‌های مناسب در این دوره به کودکان ارائه نگردد در دوران بعدی همین محرک‌ها تأثیرات کمتری در تغییرپذیری کودک خواهند داشت. کودکانی که مهارت‌های مورد نیاز خود را آموزش می‌بینند پیشرفت تحصیلی و رشد اجتماعی بالاتری خواهند داشت.

فراگیری هر مهارت دقت و زمان خاصی را می‌طلبد. اگر مهارتی در زمان خودش فراگرفته نشود و کودک بدون کسب این مهارت به پایه‌های تحصیلی بالاتر برود حتماً در زمینه‌های تحصیلی با مشکلات عدیده‌ای مواجه خواهد بود و ناگزیر برای حل مشکلات باید به کتاب برگردیم و آن مهارت‌ها را به کودک آموزش دهیم که خود مستلزم صرف هزینه و زمان برای درمان خواهد بود.

بنابراین باید به اهمیت آموزش و فراگیری مهارت‌ها توجه ویژه داشته باشیم. سعی کنیم هر آموزشی را در زمان مناسب خودش به کودک ارائه کنیم تا بهترین تأثیر را در یادگیری‌های بعدی کودکمان شاهد باشیم. در این کتاب سعی شده است تا حد امکان مهارت‌های مورد نیاز کودک از سنین پیش از دبستان و دوره اول و دوم ابتدایی گنجانده شود.

اگرچه جداسازی مهارت‌ها و تمرینات کاری غیر ممکن است، چرا که هر مهارت به صورت پیوسته پیش نیاز و تقویت کننده مهارت بعدی کودک خواهد بود و هر تمرین چندین بخش از ذهن را فعال کرده و به طور همزمان سبب تقویت چند مهارت در کودک می‌شود، با این وجود جهت سهولت در ارائه

تمرینات سعی شده هر بخش از کتاب به گونه‌ای طراحی شود که هر فعالیت در جهت بهبود و تقویت مهارتی خاص ارائه شود.

از والدین، مربیان و درمان گران عزیز خواهشمندیم در زمان انجام فعالیت و تمرینات کتاب به موارد زیر توجه داشته باشند.

۱. وضعیت کودک در زمان انجام تمرین بسیار مهم است. کودک باید سر حال بوده و حتما پشت میز به صورت صحیح نشسته باشد.

۲. ابتدا زمان لازم برای انجام یک تمرین را با کودک منطبق کنید. برای شروع می توانید از تمرینات ساده و زمان کوتاه استفاده کنید و سپس به تدریج تمریناتی که نیاز به تمرکز و زمان بیشتری دارند کار کنید. توجه داشته باشید که برای هر تمرین مدت زمان را یادداشت کرده و در موارد بعدی کودک را تشویق کنید که زمان انجام کار را کاهش دهد.

۳. کودک باید هر صفحه از تمرینات کتاب را به صورت کامل انجام دهد و نباید وسط تمرین آن را رها کند یا از سر جای خود بلند شود.

۴. در حین انجام تمرین با کودک صحبت نکنید. پس از پایان هر تمرین می توانید اشکالات او را مشخص کرده و به او فرصت اصلاح بدهید.

۵. سعی کنید برای کودک شرایطی مانند یک جلسه کلاس فراهم کنید تا کودک هر بار زمانی بین ۴۵-۶۰ دقیقه را صرف انجام تمرینات کند. تا تحمل کاری، سرعت و تمرکز کودک بر انجام تمرینات بالا رود و مهارت‌های وی بهبود یابد.

۶. توجه داشته باشید که احساس موفقیت در کودک بسیار مهم است بنابراین سعی کنید تمریناتی ابتدا انجام دهید که کودک در آن ها توانایی دارد و با کامل کردن تمرین احساس موفقیت را کسب می کند. این حس برای کودک انگیزه برای تداوم کار و تمرینات دشوارتر و درگیری با تمریناتی که مدت زمان بیشتری نیاز دارند را ایجاد خواهد کرد.

دقت به معنی توجه غیرارادی از طریق حواس پنج گانه است. افرادی که دقت بالایی دارند معمولا

حافظه بهتری هم دارند. دقت یک مهارت است و می‌توان مانند هر مهارت دیگری آن را تقویت کرد. تمرکز یعنی حفظ و نگهداری دقت، بنابراین بدون داشتن دقت و تمرکز حواس یادگیری صورت نمی‌گیرد.

تمرکز امری نسبی است و کارآیی حافظه را افزایش می‌دهد. تمرکز باعث می‌شود بر افکار مزاحم مسلط شویم و بتوانیم فعالیت را به طور کامل به پایان برسانیم.

از آنجایی که دقت، حفظ توجه از طریق حواس پنج‌گانه است، تاثیر بسیار مهمی بر یادگیری خواهد داشت. بیشترین حجم بودی اطلاعات از طریق حس بینایی (۷۵ درصد) رخ می‌دهد. بنابراین تقویت حس بینایی در یادگیری بسیار با اهمیت می‌باشد.

یادگیری در سه مرحله دقت، ادراک و حافظه اتفاق می‌افتد.

دقت اولین مرحله یادگیری است. اکثر کودکان در دقت بینایی و دقت شنوایی مشکل دارند. در مراکز یادگیری بیشترین تاکید بر این مرحله صورت می‌گیرد، زیرا دانش آموز باید دقت و تمرکز کافی داشته باشد تا بتواند به مراحل بعدی یادگیری برسد.

دقت بینایی یعنی تمرکز بر آن چه که کودک می‌بیند و دقت شنوایی تمرکز کافی بر آن چه کودک می‌شنود است.

دومین مرحله در یادگیری ادراک است. ادراک یعنی ثبت داده‌های حسی به طور معنادار در مغز. در مسئله آموزشی دو حس بینایی و شنوایی بیشترین نقش را دارند. بنابراین برای بهبود یادگیری در کودکان بر ادراک بینایی و ادراک شنیداری تاکید زیادی می‌شود.

کودکان مبتلا به مشکلات یادگیری از نظر شنیدن و دیدن مشکلی ندارند ولی در تفسیر و نگهداری آن چه می‌شنوند و می‌بینند دچار مشکل هستند.

مرحله سوم یادگیری حافظه است. حافظه یعنی به خاطر آوردن اطلاعات تازه آموخته شده. حافظه تقریباً در تمام مراحل یادگیری نقش اساسی دارد. حافظه نیز شامل کلیه حواس می‌شود ولی بیشترین

تاکید در امور آموزشی تاکید بر حافظه بینایی و حافظه شنوایی است

حافظه بینایی و توانایی کودک در به خاطر آوردن کلمه‌ها، اشیا و آ

شنوایی توانایی کودک در به خاطر سپردن، به یاد آوردن و تکرار صحیح آن چیزهایی است که شنیده است.

با توجه به موارد عنوان شده ویژگی‌های مشترک در ناتوانایی‌های یادگیری شامل موارد زیر است:

۱. **اختلالات توجه:** به این شکل که کودک نتواند در هنگام تدریس معلم، حواس خود را متمرکز

کند و دامنه توجه کوتاهی داشته باشد و به آسانی حواسش پرت شود.

۲. **مشکلات ادراکی و پردازش اطلاعات:** به طور مثال کودک در تشخیص، درک و پردازش کلمه

به صورت درستی و یا درک و پردازش صداهای کلمه و یا نگهداری کلمه در حافظه کوتاه مدت و

بازیابی آن جهت نوشتن دچار اشکال است.

۳. **ناتوانی در ایجاد و تجربه راهبردهای شناختی برای یادگیری:** بسیاری از این کودکان نمی‌دانند

چگونه به یادگیری و مطالعه پردازش یادگیری فعالانه ندارند و به یادگیری خود جهت نمی‌دهند.

۴. **مشکلات زبان شفاهی:** بسیاری از کودکان دچار ناتوانی یادگیری اختلال‌های زیربنایی پایه در

زبان دارند که به صورت مشکلاتی در گوش دادن، پیشرفت زبانی، صحبت کردن، گسترش واژگان

، تولید کلمه، هجی کردن و ... جلوه گر می‌شوند.

۵. **مشکلات خواندن:** حدود ۸۰ درصد از دانش‌آموزان دچار ناتوانی یادگیری، ناتوانی در خواندن دارند.

آنها مشکلاتی در رمزگشایی کلمه تشخیص و درک کلمه و یا درک مطالبی که می‌خوانند دارند.

بسیاری از والدین برای حل مشکلات یادگیری فرزندشان معلم و تدریس خصوصی را انتخاب

می‌کنند اما واقعیت این است که باز هم پیشرفت چندانی در تحصیل کودک مشاهده نمی‌شود.

کودکان با اختلال و یا ناتوانی در یادگیری، قبل از هر اقدامی نیاز به جلسات درمانی کاردرمانی و

گفتاردرمانی دارند و پس از آن نیازمند تدریس خصوصی و آموزش ویژه هستند؛ چرا که تا زمانی که

مشکلات تمرکز، ادراک، پردازش و حافظه‌ی کودک بهبود نیابد آموزش انفرادی نیز مقطعی بوده و به

دانش‌آموز کمک چندانی نخواهد کرد، ولی با تقویت موارد ذکر شده و برداشته شدن موانع یادگیری،

کودک حتی قادر خواهد بود به میزان قابل توجهی اطلاعات را همانند دیگر دانش‌آموزان در کلاس

دریافت کند و برای یادگیری نیاز به تدریس خصوصی نداشته باشد.

با توجه به موارد ذکر شده به نظر می‌رسد تقویت دقت و تمرکز، ادراک و پردازش و حافظه نقش اساسی در یادگیری داشته و می‌تواند سبب پیشگیری و بهبود بسیاری از مشکلات و اختلالات یادگیری شده و پیشرفت کودک در امر یادگیری و آموزش را تحصیل کند.

در این کتاب سعی شده تمرینات و فعالیت‌هایی ارائه شود که به تقویت موارد ذکر شده جهت بهبود یادگیری و تحصیل آموزش در کودک کمک کند.

در ابتدا تمرینات افزایش دقت و تمرکز که به طور همزمان پردازش دیداری را نیز تقویت می‌کنند آورده شده است و پس از آن تمرینات ویژه مربوط به تقویت درک و افزایش حافظه جهت بهبود در یادگیری ارائه شده است. لازم به ذکر است که انگیزه تمرینات برای تقویت هر مهارت به صورت مجزا امکان پذیر نیست و صرف جهت سهولت در تقسیم بندی بخش‌های کتاب انجام شده چرا که گاهی یک تمرین همه‌ی مهارت‌های کودک را به صورت همزمان تقویت می‌کند. در نظر گرفتن زمان و کاهش آن در انجام تمرینات، به افزایش سرعت همراه با دقت در کودک کمک خواهد کرد. امید است تمرینات را با توجه به موارد یاد شده در اختیار کودک قرار دهید و روز به روز شاهد پیشرفت و شکوفایی فرزند خود باشید.

باسپاس از توجه و حسن نظر شما

مرضیه زارع

کارشناس کاردرمانی

کارشناس ارشد روان‌شناسی کودکان استثنایی